Rok 1873. Kraków, sobota 1 listopada Nr. 252.

KRAJ

Dziennik KRAJ wychodzi codzień wieczorem z wyjątkiem niedziel i świąt. Numer pojedynczy w Krakowie i Lwowie kosztuje 5 centów.

Przedpłata wynosi:

	rocznie	kwart.	mies.
w Krakowie . . .	12 złr.	3 złr.	1 złr.
w Austrji z przesyłką	16 „	4 „	1 „ 40.
w Niemczech . . .	12 tal.	3 tal.	1 tal.
we Francji . . .	80 fr.	20 fr.	7 fr.
w Serbji, Włoszech, Rumunii i Szwajc.	48 fr.	12 fr.	4 fr.
w Turcji . . .	64 „	16 „	6 „
w Belgii . . .	56 „	14 „	5 „

Przedpłatę przyjmuje Administracja dz. Kraj, urzędy pocztowe austrjackie i zagraniczne, oraz niżej wymienione ajencje. Redakcja, Administracja i Ekspedycja mieszczą się w Krakowie ul. Mikołajska l. 455. Listów niefrankowanych nie przyjmuje się. Reklamacje nieopieczętowane wolne od opłaty i uwzględnia się je tylko w terminie 8 dni. — Rękopisów nie zwraca się.

Cena ogłoszeń (inseratów). w pierwszem umieszczeniu wiersz . . 8 cnt. w każdém następném umieszcz. wiersz 5 „ Stempel od każdorazowego umieszcz. 30 „ Ogłoszenia przyjmuje administracja i ajencje.

Ajencje przyjmujące przedpłatę. W Krakowie: M. Dworski. Skład papieru Ż. J. Wywiałkowskiego, handel Wierzuchowskiego. — **We Lwowie:** Księgarnia Gubrynowicza i Szmidta.
Ajencje przyjmujące ogłoszenia. W Krakowie: Marjan Dworski. — **We Lwowie:** Ajencja dzienników A. J. Piątkowskiego. — **W Tarnowie:** Księgarnia Gazdy. — **W Wiedniu:** B. Wołowski Administrateur de la Gazette des 'Etrangers, Wien Kolovratring 9. — Hasenstein & Vogler, Neuer Markt Nr. 11. — Oppelik, Wolzeile Nr. 22. — Rudolf Mosse, Seilerstätte Nr. 2. — Filip Löb, biuro anonsów, Wolzeile Nr. 2.— **W Pradze:** Ferdinandsstrasse Nr. 38. — **W Berlinie, Monachjum, Zürichu i St. Gallen:** Rudolf Mosse München, Windermachergasse, 3. — **W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie i Lipsku, Bazylei, Zürichu, St Gallen, Genewie i Sztutgardzie:** Hassenstein & Vogler. — **W Paryżu:** Księgarnia Władysława Mickiewicza „Librairie de Luxembourg rue de Tournon 16.“

Ogłoszenie przedpłaty na „Kraj“.

Cena prenumeraty:	W Krakowie:	w Austrji z przesy. pocztową
na listopad . . .	złr. 1 —	złr. 1 40
na list. i grud .	„ 2 —	„ 2 80

Przegląd polityczny.

Do podanych wczoraj rezultatów z wyborów wielkiéj własności w Krakowie, Lwowie i Kołomyi, dodajemy tu jeszcze rezultaty w reszcie okręgów wyborczych, a mianowicie:

W okręgu Nowo-Sądeckim na 133 uprawnionych, głosowało 80, z tych Petrowicz otrzymał 43 głosów, a ks. Skrzyński 35; wybrany zatém Petrowicz.

W Rzeszowie wybrany ks. Ruczka.

W Przemyślu wybrany Zygmunt Kozłowski.

W Sanoku wybrany Maksymiljan Łepkowski.

W Samborze wybrany Piotr Gros.

W Jaworowie wybrany Seweryn Smarzewski.

W Złoczowie wybrany Apolinary Jaworski.

W Rohatynie wybrany Emil Torosiewicz.

W Stryju wybrany dr. Maurycy Kabat.

W Stanisławowie wybrany Eustachy Rylski.

W Zaleszczykach wybrany Tomasz Hodyski.

W Tarnopolu wybrany Kazimierz Grocholski.

W Żółkwi wybrany Stanisław Polanowski.

W Brzeżanach wybrany Aloizy Bocheński.

W Tarnowie wybrany Edward Dzwonkowski.

W Bochni wybrany ks. Jerzy Czartoryski.

W Wadowicach wybrany Leonard Wężyk.

O rezultacie tych wyborów nie wiele da się powiedzieć. Są to prawie wszyscy znani nam dobrze dawni posłowie i delegaci. Z nowych ludzi zapisać tylko należy p. Petrowicza z Nowo-Sądeckiego, a jako nową akwizycję dla koła polskiego w radzie państwa księcia Jerzego Czartoryskiego, który pierwszy raz wchodzi do rady państwa.

Co za historje i awantury opowiadają korespondenci gazet wiedeńskich o wyborach galicyjskich, to przechodzi wszelkie wyobrażenie! Gdyby setna część tego była prawdą, to nie skończyłoby się zapewne na unieważnieniu wyborów, ale zapewne na kilku procesach kryminalnych wytaczanych starostom powiatowym, burmistrzom i różnym władzom powiatowym w Galicji. Na szczęście wszystko to jest tylko chorobliwie rozgorączkowana fantazja!

Wybory w Galicji odbyły się aż nadto spokojnie, a jeżeli ktoś wywierał pressję, jeżeli ktoś agitował, to tylko rząd centralistyczny wiedeński przez wysłanych w tym celu do Galicji ajentów.

Wobec ożywiającego się ruchu politycznego, *Tagblatt* wiedeński otwiera osławioną swoją rubrykę „Nachtrag“, w któréj najpoetyczniejszy z jego współpracowników codziennie w chwili zamknięcia dziennika w godzinie duchów, polityczne wizje swoje na papier rzuca.

Po długiéj przerwie sensacyjny taki „Nachtrag“ pojawił się w *Tagblacie* wczoraj. Oto treść jego:

„Minister Stremayr zakazał używać w Galicji książki szkolnéj, traktującéj historję polską, z powodu, iż treść jéj była nielojalną. Hr. Gołuchowski nie troszczył się wcale o ten zakaz. W skutek tego na jednèm z ostatnich posiedzeń rady ministrów pod przewodnictwem cesarza uchwalono udzielić hr. Gołuchowskiemu naganę.

W skutek téj nagany hr. Gołuchowski nie mięszał się w sprawy wyborów, tylko w chwili, kiedy wybór Löwensteina we Lwowie stał się prawdopodobnym, hr. Gołuchowski wmięszał się i agitował przeciw Löwensteinowi. Nareszcie nadużycia władz politycznych przy wyborach, które mają zostać sprawdzonemi w komisji weryfikacyjnéj, zadadzą cios śmiertelny hr. Gołuchowskiemu, który wtedy otrzyma dymisję.“ Oto najświeższy „Nachtrag“ *Tagblatu*.

Ważniejszą i smutniejszą wiadomość czytamy dziś w *Dzien. Polskim*. Pisze on:

„Przy trutynowaniu aktów wyborczych w namiestnictwie, okazało się, że wybór ściślejszy pana Madejewskiego z okręgu Stryj-Drohobycz-Sambor jest całkiem nieważny, albowiem już przy pierwszém głosowaniu kontrkandydat p. Herman Mieses otrzymał absolutną większość, i tylko uszczuplono mu takową nieprawnie unieważnieniem kilkudziesiąt kartek przez komisję. Nie pan Madejewski tedy, ale pan Mieses zasiędzie w radzie państwa, a trzy miasta wzmiankowane z najszlachetniejszym zapałem nadaremne robiły wysilenia.“

P. Herman Mieses, który reprezentować będzie jeden okręg wyborczy miejski w radzie państwa, jest redaktorem wiedeńskiéj *Morgenpost*, która dzisiaj o szlachcie polskiéj nie wyraża się inaczéj, jak tylko „Schlachcicenpöbel“.

O rezultatach prawyborów do sejmu pruskiego w zaborze pruskim smutne nadchodzą wiadomości, tém smutniejsze, że niepowodzenie polskich kandydatów w wielu miejscach przypisują „ospałości i obojętności“ prawyborców polskich. I tak np. z Inowrocławia piszą do *Dz. Pozn.*:

„Rezultat prawyborów w mieście naszém jest najniepomyślniejszy. Na 7590 dusz wybrano 29 wyborców, a zwłaszcza 21 Niemców a 8 tylko Polaków. Winą tego jest ospałość, jaka społeczeństwo nasze ogarnęła. Podczas gdy przeciwnicy nasi na wielkie rozmiary agitację wyborczą rozwinęli, myśmy spali.“

Zdawało nam się dotychczas, że takie relacje tylko z Galicji nadchodzić mogą. Niestety! widzimy że i w Wielkopolsce coś podobnego zdarzać się może.

Słychać, że fuzjoniści mają zamiar, zapewniwszy się jako tako większości głosów, proklamować monarchję nie przez ustawę, tylko przez rezolucję, tak iżby natychmiast po wniesieniu téj rezolucji z pominięciem zwykłéj drogi parlamentarnéj przez biura itp., a więc jeszcze tego samego dnia mogło nastąpić głosowanie i rozstrzygnięcie losów Francji. — Z Frohsdorfu donoszą, że „usposobienie“ dość smutne, a to z powodu wzrastających szans republikańskich z jednéj strony, a z drugiéj zaś dla pressji wywieranéj ustawicznie na hr. Chambord przez orleanistów w celu wydania owego „manifestu“, o którym również wczoraj pisaliśmy; dodają, że głównie dla uniknięcia tych nieprzyjemnych nagabywań ze strony sojuszników, opuszcza pretendent Frohsdorf.

W obozie republikańskim wzrasta otucha z każdym dniem; byłby on zupełnie pewnym wygranéj, gdyby liczyć mógł na bonapartystów. „Bonapartyści są głodni — powiedział ktoś niedawno w Paryżu — dajcie mi 10 miljonów franków, a dam wam 10 głosów bonapartystowskich.“ — Z uwagi na ten stan rzeczy, orleaniści też dość pilnie zaczęli polować na bonapartystów, widząc, że z lewém centrum się nie powiodło.

Skład rady państwa.

Wybory skończone. Skład rady państwa w wyraźnych konturach stoi przed nami. Możemy już mieć jasne wyobrażenie o sile stronnictw i o wybitnych kierunkach i prawdopodobnych przywodźcach, jakie w niéj wystąpią.

Liczebnie t. z. wiernokonstytucyjni, to jest Niemcy centraliści mają przewagę; ale frakcje anticentralistyczne przedstawiają tak imponującą mniejszość, że karność i dyscyplina w szeregach ich może większości zgotować upadek.

Co do kierunków politycznych, tym razem dwa tylko wybitnie wystąpią do walki z sobą: centralizm i anticentralizm. Pierwszy wydeptanym od dawna pójdzie gościńcem; drugi nie ma jeszcze utartéj przed sobą drogi.

Pierwszy ma jednę korzyść po swojéj stronie, że stronników jego łączą wspólne zasady liberalizmu: drugi ma wprawdzie silną spójnię w zasadzie narodowości, któréj broni, ale natomiast zwolennicy jego rozchodzą się w wielu punktach zasadniczych, społecznych i wyznaniowych.

Natomiast w łonie stronnictwa centralistycznego osobistości grać będą wielką rolę. Należą bowiem do niego starzy wodzowie, którzy dawną władzę chcieliby nadal dzierżyć, i młodzi aspiranci, którzy tamtym w żaden sposób się nie poddadzą. Wewnętrzne spory i intrygi w obozie centralistycznym będą sprzymierzeńcem przeciwnego obozu, który jeżeli potrafi się skupić koło jednego sztandaru i koło jednego przewódzcy i solidarnie postępować w każdéj kwestji politycznéj. może na tém polu stanowcze odnieść zwycięztwo.

Skupienie się zaś pod przewodnictwem jednego człowieka łatwiejszém będzie frakcjom anticentralistycznym aniżeli centralistom: bo szczęśliwym trafem wszedł do izby posłów człowiek, który raz już pobił na głowę centralizm, ale w skutek braku karności w obozie opozycyj narodowościowych po zwycięzkiéj bitwie musiał się cofnąć — tym człowiekiem jest były minister Hohenwart.

Dzisiaj staje on w izbie posłów, jako przewódzca wszystkich frakcyj anticentralistycznych i nie wątpimy, że pod przewództwem jego centralizm poniesie klęskę. Ale powtarzamy, w tym celu trzeba karności i dyscypliny. Wszelkie kwestje społeczne i wyznaniowe winny chwilowo ustąpić na drugi plan — a frakcje anticentralistyczne powinny się zgodzić tylko na wspólny program prawnopolityczny, na program politycznego ustroju monarchji — a zgodziwszy się na taki w kwestjach politycznych „maszerować razem i bić razem“.

W obec ekonomicznych klęsk, które monarchji zadał centralizm, w obec bankructwa tego ustroju politycznego, który systematycznie niszczy prowincje i wyzyskuje takowe na korzyść stolicy: nie ma dziś żadnéj kwestji ważniejszéj nad zastąpienie systemu tego innym, nad zastąpienie centralizmu najswobodniejszą decentralizacją polityczną. To jest dziś najważniejsza kwestja, w któréj połączyć się muszą wszystkie żywioły anticentralistyczne przyszłéj rady państwa i o którą stoczyć się musi w niéj walna bitwa. Miejmy nadzieję, że w bitwie téj armja centralistyczna okaże się za słabą i że zmuszoną zostanie ustąpić z pola i oddać władzę w ręce tego stronnictwa, które jest wierną reprezentacją większości ludów Austrji.

Korespondencje „Kraju“.

Ze Szląska austrjackiego 30 paźdz.

△. Walka wyborcza skończona, a stronnictwo narodowo-anticentralistyczne na Szląsku może śmiało powiedzieć, że zwycięzko z walki wyszło i idea federalistyczna robi postępy. Zwycięztwem jest, że w okręgach wiejskich księstwa Cieszyńskiego, a więc trzech powiatów: bielskiego, cieszyńskiego i frysztackiego, a nie jak *Czas* i inne gazety błędnie podają, tylko bielskiego, wyszedł wielką większością głosów czysto-narodowy deputowany i do tego chłop **Cienciała Jerzy** z Mistrzowic z urn wyborczych. Zwycięztwem jest, że w księstwie Opawskiem, w czysto niemieckim okręgu frajdentalskim wybrano anticentralistę, niemca fabrykanta Siegla. Zwycięztwem jest, że w miastach księstwa Cieszyńskiego, gdzie Demel zawsze jednomyślnie był wybierany i takiego wyboru się spodziewał, znalazł się przeciwnik Preis, taki sam wprawdzie centralista jak Demel, lecz którego kandydatura powstała skutkiem budzącego się w mieszczaństwie poczucia, że należy położyć koniec rejchsratowéj gospodarce adwokatów. Zwycięztwem nakoniec jest, że taki nowicjusz, jak major Handken, ale dla tego, że jest anticentralistą, otrzymał aż 201 głosów mniejszości wobec zręcznego frazesowicza Haasego i kliki prusofilów bielskich. Nadto, możemy sumiennie poświadczyć, że gdyby nie zabiegi żydów, gwałtowna agitacja urzędników sądowych i arcyksiążęcych, oraz jawny i bezwzględny nacisk urzędów politycznych, wszyscy kandydaci dajczfereinu byliby upadli i do rady państwa poszliby prawie sami anticentraliści. Do jakich środków stronnictwo dajczfereinu i biurokracja, oraz protestancki Szomer-Izrael bielski, to jest tak zwani nowi protestanci uciekali się, niech posłuży jako dowód przywiedzenie kilku faktów. Kiedy tu u nas w Bielsku zgromadzili się wyborcy z gmin wiejskich, pan Haase tutejszy protestancki fararz, lubo nie był wyborcą, uwijał się między wyborcami i namawiał górali, aby dali głosy jego szwagrowi Obratschajowi, lecz dostał porządną, prawdziwie góralską odprawę. Powiadano mi także że tutejszy protestancki wikarjusz, kolportował jakiś telegram, donoszący niby, że Cienciała w Cieszyńskiem przepadł a Obratschaj otrzymał 30 głosów więcéj. W powiecie frysztackim protestanccy fararze Folwarczny i Klapsia agitowali za Obratschajem i przeciw protestantowi Cienciale. W ogólności panowie fararze protestanccy idąc za głosem Haasego, wbrew interesom ludu, którego są nauczycielami, szli z dajczfereinem, tak w Drogomyślu, na Wisłach, Skoczowie, Błędowicach, Orłowy, Bystrzycy i innych miejscowościach. Zato lud protestancki i katolicy zrozumieli dobrze położenie i szli w wielkiéj sprawie wyborów w bratniéj zgodzie. Wprawdzie i między naszymi księżmi znaleźli się przyjaciele dajczfereinu jak: proboszcz w Bielsku ks. Danel i księża w Ustroniu. Naoczni świadkowie powiadali mi, jak komisarze rządowi, już przy prawyborach namawiali gwałtem ludzi i wypytywali się, czy tylko nie będą wybierać Cienciały. Po wyborach jeden ze starostów groził burmistrzom, którzy dali głosy Cienciale. Odezwę Cienciały do wyborców żandarmi ludziom z rąk wyrywali i konfiskowali, chcielibyśmy wiedzieć, z czyjego rozkazu? Odezwa Linderta bez przeszkody kolportowała się i między naszemi rolnikami, a co najjaskrawiéj wyjaśnia tutej-

sze stosunki, to rozsyłanie z fachów starościńskich odezwy okręgowego komitetu wyborczego wydanéj w Cieszynie, odezwy pełnéj ohydnych kłamstw i naruszającéj spokój publiczny. Jak czytam w *Gwiazdce,* przy oddawaniu w Cieszynie kartek wyborczych z miasta, gdzie było głosowanie tajne, członek komisji, a do tego urzędnik sądowy, otwierał kartki i patrzał kto komu dał głos, co tak przestraszyło wielu mieszczan, iż jako głosujący za Preisem, odstąpili od urny. A któż policzy inne drobne dokuczliwości, a owe obrzydliwe dotykające osobistość artykuliki *Silezji,* a owe oszczerstwa miotane na przeciwników przez ajentów Obratschaja i Haasego! Lecz i to przyniesie dobre owoce, lud się coraz więcéj budzi a nawet ospałe mieszczaństwo poczyna otwierać oczy. Spodziewamy się nadto, że p. Cieńciała nieomieszka w radzie państwa pokazać, jak pięknie umie ją tu u nas szanować art. 2, 5, 8, 9 i 11 praw zasadniczych.

Z bieżących nowin donoszą nam, iż u nas w Bielsku interesa idą źle, a fabryki ledwie dyszą. Drożyzna ogromna a bieda między roboczą ludnością coraz większa. Budynek, w którym się pomieszczą szkoła realna, gimnazjum i inne zakłady naukowe, wnet będzie gotowy. Kto wie czy p. Haase nie zażąda dla Bielska-Białéj uniwersytetu. W Cieszynie, jak nam ztamtąd piszą, wzburzenie z powodu połączenia katolickiego i protestanckiego gimnazyum ustało, gdyż główny sprawca połączenia, a który gwałtem chciał zostać dyrektorem, profesor Bierman, przeniesiony został do Pragi na takąż posadę. — Winszujemy kasynu pragskiemu tak drogocennego nabytku. Dyrektorem gimnazjum w Cieszynie został dawny profesor tegoż gimnazjum p. Werber, dopiero 7 lat służby mający, gorliwy katolik, protegowany biskupa Förstera. Na jego miejsce do zakładu nauczycieli szkół ludowych przychodzi jakiś fereinista z Opawy.

Słyszeliśmy z różnych stron narzekania, że przybywający na Szląsk z Galicji urzędnicy sądowi ostentacyjnie unikają Czytelni tak u nas jak w Cieszynie. Nas to nie dziwi, są to polacy galicyjscy, którzy jak tylko przekroczą granice naszéj Galicji, stają się niemcami. Dochodzi nas także, nie wiemy czy pewne wiadomości, iż w Cieszynie zawiązuje się towarzystwo zaliczkowe dla ludności wiejskiéj. Daj Boże! aby tak było. Proszeni jesteśmy także, aby zapytać publicznie: co się dzieje z album Stalmachowskim. Do zapytania tego dał nam pochop pewien góral, który tak się wyraził: „że też to w téj Polsce, (tak tu lud nazywa Galicję), wszystko dycki jak słoma się zapali i hnet zgaśnie“.

Rezultat wyborów rusińskich u nas bardzo nas zasmucił, zwłaszcza, że złe z winy waszych koryfeuszów politycznych się stało.

Francja.

W sprawie restauracji nastąpił zdaje się nowy zwrot: Orleaniści starają się od kilku dni — snać w skutek nieudania się ustawionego „obliczenia większości głosów“ — nakłonić hr. Chamborda do wydania niby liberalnego manifestu — i w tym celu wysłali ajenta swego p. Fallaux do Frohsdorfu. Legitymiści przeciwni są wydaniu takiego manifestu i miał się nawet udać znany p. Chesnlong również do hr. Chamborda, by go wstrzymać od tego kroku. W związku z tém stoi zapewne wiadomość telegraficzna z Neustadt w dzisiejszéj *N. fr. Presse,* według któréj hrabina Chambord udaje się do Wiednia, a hr. Chambord równocześnie opuszcza Frohsdorf w kierunku jeszcze niewiadomym. Tymczasem kierownicy dzieła fuzjonistycznego nie przestają kupować głosy i dzienniki; z tych ostatnich mają już trzy: *Journal des Débats, Soir* i podobno *XIX Siécle;* wszystkim deputowanym, którzy zechcą głosować za Henrykiem V, obiecano parowską godność i t. d. Mimo to doznali ci panowie już teraz zdrady ze strony osób, które się im już były zaprzedały; że tylko wymienimy imię p. Raoul Duval, który miał już zostać na pewne „ministrem spraw wewnętrznych“ przyszłego królestwa.

Co do armji, Mac Mahon zdaje się nie może na pewne na nią liczyć: ze strony rojalistów obejmie, jak mówią, jenerał Ducrot dowództwo dwóch korpusów. Natomiast jenerałowie: Saussier, Valaçé, Chanzy i Wimpffen bezwarunkowo oddani są na usługi rzeczypospolitéj. Pierwsi dwaj kandydują dnia 16 listopada ze strony republikańskiéj; jen. Chanzy, obecnie guwerner jeneralny Algierji — w piśmie do kolegów swoich z lewego centrum zapewnia, że w żadnym razie nie będzie głosował za restauracją, i że ojczyzna tak w Wersalu jak nad Loarą może liczyć na jego dobrą wolę i stałość. Jenerał Wimpffen nareszcie wydał pismo pod tytułem: „Położenie Francji i konieczne reformy“ o barwie czysto republikańskiéj.

Niemało zaważy także na szali — na korzyść republiki — ruch ogromny antimonarchiczny w kołach przemysłowo-handlowych; petycje liczne nadchodzą z téj strony do Mac Mahona i do deputowanych — najwyraźniéj protestujące przeciw wszelkiéj restauracji i żądające natychmiastowego rozpisania wyborów uzupełniających — jak n. p. petycja kupców i przemysłowców w Rheims. Nestor świata handlowego w Paryżu p. Drouin zabierając głos u Kazimierza Périer wyrzekł zdanie, że kupcy i przemysłowcy francuzcy uważać muszą restaurację monarchiczną za największe nieszczęście; tak samo wyraził dyrektor „Credit Lyonnais“ p. Germain i inni. Osławiona „Nota“ hr. Chamborda do domów zagranicznych — znowu weszła na porządek dzienny przez dementi, jakiego doznała z watykanu; według tego — doniesienie *Memorial diplomatique* o istnieniu podobnéj noty hr. Chamborda jest fałszywém. Mimo to doznaje rzeczona nota należnéj odprawy w *Norddeutsche Allg. Zeitung,* która rzuca światło na zachowanie się Niemiec wobec restauracji — i o tyle jest zajmującą; co do liberalnych obietnic hr. Chamborda — zwraca uwagę *N. A. Z.,* że daje je pretendent a nie król Henryk V i przeto nie wierzy im; nadto dodaje, że niedługo po restauracji Henryka V przyjdą do steru ks. d'Orleans, którzy „już czekają na schedę.“

Proces Bazaina.

Marszałek Leboeuf dwa razy był słuchany jako świadek.

Przy drugiém przesłuchaniu opowiada Leboeuf, że dowództwo nad trzecim korpusem objął dopiero 14 wieczorem i opowiada o udziale swego korpusu w bitwach z dnia 16 i 18. Po pierwszéj bitwie zdobył korpus Leboeufa z jakie 1000 metrów pozycji naprzód i marszałek Bazaine przesłał mu w skutek tego podziękowanie. Po bitwie otrzymał również rozkaz do odwrotu. Korpusowi jego nie dostawało już w dniu 17 żywności. W dniu 18 trzymał się jeszcze w zajętych przez siebie pozycjach i cofnął się dopiero 19 o 3 godzinie rano, wiedząc o tém, że Canrobert i Ladmirault już o $6^1/_4$ godzinie wieczorem opuścili swe pozycje. Na pytanie przewodniczącego, czy można było w dniu 16 na nowo podjąć bitwę, odpowiada Leboeuf, iż było to może możebném, ale pewnego nic powiedzieć nie może. Łatwo jest robić plany i powiedzieć po tém, co należało zrobić. Jenerał naczelny w trudném znajduje się położeniu, bo bierze całą odpowiedzialność na siebie.

Dalszym świadkiem był jenerał Ladmirault, gubernator Paryża. Na pytanie przewodniczącego, czy w dniu 17 można było na nowo podjąć bitwę, odpowiada Ladmirault, że nie wie na pewno, ale że sam byłby zmierzył się ponownie z nieprzyjacielem. „Bylibyśmy może pobici — powiada Ladmirault — ale zwycięztwo nie byłoby bardzo znaczném.“

Po jenerale Ladmirault stawa przed sądem jenerał Bourbaki. Bourbaki dowodził korpusem gwardji i nie brał udziału w bitwie 18. W dniu 16 biła się gwardja zwycięzko. W dniu 18 mówił Bourbaki z adjutantem marszałka Bazaina, który mu powiedział, że bitwa wcale nie jest tak groźną. Marszałek Bazaine pozostawił mu do woli wziąć udział w bitwie lub nie, ale zdaniem marszałka Bazaina nie potrzebnym jest Bourbaki na placu bitwy dopóty, dopóki Bazaine sam jest bitwie obecnym. Wieczorem dopiero żądał od niego jenerał Ladmirault pomocy. Nieszczęściem nie wiedział Bourbaki nic o istotném położeniu rzeczy. Od marszałka Canroberta nie otrzymał Bourbaki żadnych wiadomości, co stoi w wyraźném przeciwieństwie do zeznań Canroberta. Na pytanie przewodniczącego, czy pomimo zaszłéj bitwy można było odmaszerować, odpowiada Bourbaki potakująco.

Następnie słuchani jeszcze byli jenerał Frossard i Jarras, ale zeznania ich nie przedstawiają nic nowego ani ciekawego.

Rada miejska.

Posiedzenie z dnia 30 paźdz. 1873 r.

Dwie ważne sprawy jak: uporządkowania miasta i wodociągowa, które zamieszczono na porządku dziennym wczorajszego posiedzenia, zgromadziły większą jak zwykle liczbę radców do sali obrad.

Przewodniczy prezydent miasta dr. Dietl, radców obecnych 46.

Po odczytaniu protokółu i kilkunastu podań do rady wystosowanych w sprawach prawie wyłącznie budowniczych, wniósł radca m. dr. Warszauer interpelację względem zaprowadzenia targów wołowych w Krakowie, upraszając dra Weigla, który w téj sprawie niedawno jeździł do Wiednia, aby zechciał o stanie jéj podać bliższe szczegóły.

Radca dr. Weigel oznajmia, że w skutek prośby handlarzy wołów o przeniesienie stacji popasowéj do Krakowa, wysłała go izba handlowa do Wiednia dla poinformowania się w téj sprawie. Konferencje odbyte w tym przedmiocie z jeneralną inspekcją kolei żelaznéj, oraz z ministrem handlu przekonały go jednak, że sprawę tę dla Krakowa uważać należy już obecnie prawie za straconą. Ministerstwo bowiem zamierza znieść zupełnie stacje popasowe i karmienie wołów ma się odbywać na przyszłość dla spieszniejszego transportu w wagonach na ten cel odpowiednio urządzonych. Jeden tego rodzaju wagon dało ministerstwo kolei żelaznéj północnéj, dla sprawienia większéj ich liczby według tego wzoru. Pięćdziesiąt takich wagonów ma być urządzonych już w tym roku, a zapewne i koleje lwowska i czerniowiecka pójdą za tym przykładem. Jeżli przeto miasto Kraków zamyśla starać się jeszcze o stację popasową, to w razie pomyślnego skutku mogłaby takowa wobec powyższéj okoliczności tylko czas krótki istnieć — coby znów nie wynagrodziło kosztów, jakie to urządzenie za sobą pociągnie.

Radca dr. Weigel przypominając następnie swoją interpelację uczynioną na poprzedniém posiedzeniu co do niedbałego stawiania rusztowań przy fabrykach tutejszych wykazuje, że prośba jego wystosowana wówczas do prezydenta, aby magistrat pilniéj czuwał nad wykonaniem istniejących pod tym względem przepisów policji budowniczéj, nie była zbyteczną, albowiem już w kilkanaście dni potém tj. 17 bm. murarz pracujący przy bursie na Małym Rynku spadł z takiego rusztowania i zabił się.

Prezydent oznajmia co do zamierzonego przeniesienia stacji popasowéj do Krakowa, że sprawa ta już dawniéj poruszona trafiła na opór ze strony kolei północnéj, która nie chciała urządzić wagonów do wyładowywania wołów stósownych, a to pomimo starań ówczesnego ministra handlu hr. Potockiego. Po ustąpieniu hr. Potockiego sprawa ta nie była już popieraną, jednak prezydent zapewnia, że w swoim czasie nie brakło usiłowań ani ze strony rady, ani téż ze strony prezydenta, aby uzyskać przeniesienie stacji popasowéj do Krakowa.

Co do nienależytego stawiania rusztowań odpowiada prezydent, że zaraz nazajutrz po interpelacji dr. Weigla dał polecenie budownictwu, aby zrewidowało wszystkie rusztowania. O rezultacie zda sprawę na posiedzeniu zwyczajném w m. listopadzie.

Radca Aleksandrowicz wniósł następnie imieniem sekcji szkolnéj, wniosek naglący téj osnowy:

1. Na stypendja mające się utworzyć przez wydział krajowy dla uczczenia pamiątki 25téj rocznicy wstąpienia na tron cesarza Franciszka Józefa I przeznacza się kwotę 500 złr. w. a. z funduszu miejskiego.

2. Sekcja skarbowa rady miejskiéj wskaże fundusz mający pokryć ten wydatek.

3. Do ogłoszenia i zbierania składek w mieście upoważnia się prezydenta miasta.

4. Magistrat przedłoży radzie miasta wniosek, w jaki sposób ma być obchodzoną uroczystość na uczczenie 25 rocznicy wstąpienia na tron Najjaśniejszego Pana d. 2 grudnia b. r.

Wnioski te przyjęto z poprawką radcy Dworskiego, że stypendja powyższe mają służyć tylko krajowcom.

Radca dr. Weigel uczynił następnie wniosek naglący, aby zwinąć dotychczasową komisję do reformy statutu gminnego, gdyż ta zapewne napotyka na znaczne trudności, skoro pomimo upływu tak długiego czasu (7my rok już upływa od czasu postawienia w tym względzie wniosku przez dra Samelsona) nie wywiązała się ze swego zadania; natomiast proponuje wybrać trzech członków, którzyby gorliwiéj zajęli się tą sprawą, iżby projekt nowego statutu mógł być sejmowi jeszcze na tegoroczněj sesji przedłożonym do zatwierdzenia. Wniosek ten zostaje przyjęty, poczem wybrani zostali do pomienionéj komisji radcy: dr. Jakubowski, dr. Warschauer i Zieleniewski. Na 46 głosujących, 9ciu oddało kartki puste.

Z porządku dziennego wzięto pod obrady sprawę uporządkowania miasta.

Sprawozdawca wiceprezydent doktor Szlachtowski w obszernem sprawozdaniu wykazał potrzebę rozmaitych budowli i urządzeń w celu uporządkowania miasta, i przedstawił w tym względzie imieniem komisji następujące wnioski:

I. Rada miejska przeznacza na wydatki uporządkowania miasta następujące fundusze miejskie:

1. Fundusz pożyczkowy	1,501,500
2. Kapitały miejskie prawie wyłącznie w effektach, rzeczywistéj wartości	94,000
3. Fundusze sukiennic	40,000
4. Preliminowaną cenę kupna następujących na sprzedaż przeznaczonych relaności:	
a) realności św. Ducha	100,000
b) „ Scholastyki	20,000
c) budynku „Konsumpcja“ zwanego	25,000
d) części Maślakówki	10,000
e) Wikla	10,000
f) rozmaitych gruntów na Kleparzu, Dajworze, Kotłowie i t. p.	40,000
Razem .... zła.	1,840,500

II. Z funduszów miejskich w I ustępie wymienionych, przeznaczone zostają na poniżéj wyszczególnione wykonać się mające budowle następujące w przybliżeniu oznaczone sumy:

1. Na szkołę żeńską 8 klasową	80,000
2. Na szkołę wydziałową męzką w mieście	100,000
3. Na szkołę na Kleparzu	35,000
4. Na szkołę na Kazimierzu	60,000
5. Na rogatkę warszawską	5,000
6. Na rzezalnię	100,000
7. Na budynek cmentarny	25,000
8. Na koszary dla straży ogniowéj	50,000
9. Na wodociągi	300,000
10. Na sukiennice	300,000
11. Na rozszerzenie ratusza	80,000
12. Na bruki, chodniki i drogi, nareszcie uregulowanie placów i ulic	250,000
13. Na kanały	200,000
14. Na tandetę	25,000
15. Na dom rekonwalescentów	20,000
16. Na dom dla nieuleczalnych	20,000
17. Na dom schronienia	20,000
18. Na szpital epidemiczny	20,000
19. Na wagę miejską	6,000
20. Na dom ogrodnika miejskiego	8,000
21. Na cztery domki dla strażników plantacji	6,000
22. Na jatki rzeźnicze na Kazimierzu	20,000
23. Na dwa targowiska	80,000
Razem .... zła.	1,810,000

Poleca się komisji uporządkowania, aby radzie miejskiéj przedłożyła do ostatecznego zatwierdzenia szczegółowe plany z kosztorysami przeprowadzić się mających, w II ustępie wyszczególnionych budowli, z tym dodatkiem, że kosztorysy nie mają przekraczać wyż preliminowanéj sumy, wyjąwszy nieuniknionéj konieczności.

IV. Plany i kosztorysy na szkołę żeńską, szkołę na Kazimierzu, szkołę na Kleparzu, rogatkę warszawską, rzezalnię, dom cmentarny i szpital epidemiczny, mają być jak najspieszniéj przedłożone, aby tychże budowa bezzwłocznie nastąpić mogła.

V. Pod następujące budynki wyznacza się następujące grunta.

1. Na szkołę żeńską realność miejską pod nr. 402, dz. I, przy ulicy Szpitalnéj.

2. Na szkołę na Kazimierzu, ratusz Kazimierski z odpowiednią przestrzenią obok położonego gruntu miejskiego.

3. Na budynek cmentarny, grunt cmentarny po prawéj stronie wchodowéj bramy.

4. Na rogatkę warszawską, grunt obok nowych koszar przez wysoki skarb odstąpiony.

5. Na rzezalnię folwark miejski za cmentarzem izraelickim.

Sprawozdawca I wiceprezydent dr. Szlachtowski.

Po otwarciu ogólnéj dyskusji zapisało się do głosu trzech radców przeciw wnioskowi komisji.

Radca Zieleniewski zwraca uwagę, że komisja zdając przed dwoma laty sprawę nad projektem prezydenta względem uporządkowania miasta, proponowała zaciągnienie pożyczki po większéj części na takie urządzenia, któreby miastu przynosiły dochód, mogący pokryć częściowo koszta budowy. Tymczasem obecnie komisja nie uwzględniła téj okoliczności, gdyż proponuje umieścić prawie cały kapitał pożyczkowy nieproduktywnie. Jedynie wodociągi mogłyby się z czasem same opłacić, lecz komisja znów wyznaczyła na nie tak małą sumę, że te albo wcale nie mogłyby być urządzone, albo co najwięcéj wystarczyłyby tylko na potrzeby publiczne. O sprzedaży wody osobom prywatnym, a zatem o dochodach z wodociągów mogących pokryć z czasem koszta budowy, wobec proponowanéj przez komisję niskiéj sumy, mowy być nie może. Dla tego wnosi radca Zieleniewski, aby całą sprawę odesłać do komisji z poleceniem, iżby za porozumieniem się z komisją wodociągową przedstawiła odpowiedniejsze wnioski.

Radca Redyk jest za opuszczeniem wydatku na budowę rogatki warszawskiéj, proponując, aby takowy pokryć nie z funduszu pożyczkowego, lecz z dochodów akcyzowych.

Radca dr. Weigel obawia się, aby przy takiém idealném oznaczaniu kosztów budowli, nie opartém na planach i kosztorysach — gmina nie znalazła się w końcu w kłopocie o fundusze. Mogłoby się stać łatwo, że przy ciągłém podnoszeniu się cen materjałów i robotnika, sumy wyznaczone przez komisję nie wystarczyłyby na wykończenie robót; na pokrycie zaś możliwego niedoboru kwota 30,000 złr., którą komisja zostawia do dyspozycji, jest zbyt małą.

Radca Feintuch wnosi, aby na teraz wziąć pod obrady tylko te pozycje, które komisja jako najnaglejsze przedstawia.

Radca Fromer jest za odroczeniem całéj sprawy do końca zimy, dopóki nie będą wypracowane plany i kosztorysy projektowanych robót.

Radca Warszauer popiera wniosek r. m. Zieleniewskiego.

Po zamknięciu dyskusji i odparciu zarzutów przez sprawozdawcę, przewodniczący poddał pod głosowanie wniosek odroczenia radcy Zieleniewskiego, który nie został przyjęty.

Następuje zatem dyskusja szczegółowa, którą z powodu spóźnionéj pory odłożono do następnego posiedzenia.

Kronika potoczna i rozmaitości.

Kraków, 31 października.

Dla sierót izraelickich zostających pod opieką towarzystwa kobiet, złożył Mojżesz Finkelstein z Kalifornji 43 zła.

Ogłoszenie. — Ponieważ od dni 14 nie pojawił się więcéj żaden wypadek zasłabnięcia na cholerę; przeto uważając chorobę tę za wygasłą, magistrat z dniem dzisiejszym znosi ograniczenia co do wprowadzania owoców do miasta i sprzedawania tychże, wstrzymując jednak w swéj mocy przepis rządowy co do desinfekcji szmat, wełny i pierza, która to desinfekcja przed wprowadzeniem tych przedmiotów do miasta, jak dotąd i nadal odbywać się ma. Dnia 22 października 1873 r.

Z magistratu kr. gł. m. Krakowa.

P. Karol Pieniążek, po złożeniu trzech egzaminów ścisłych na uniwersytecie krakowskim, otrzymał stopień doktora praw.

Przedstawienie amatorskie. — W stowarzyszeniu rękodzielników i przemysłowców „Gwiazda" w Krakowie odbędzie się w sobotę d. 1 listopada przedstawienie amatorskie. Porządek przedstawienia: 1. „Pijany aktor" monodram w 1 odsłonie, napisany przez Aspisa; 2. „Ciężka próba", komedja w 1 akcie przez Miłkowskiego; 3. „Po wystawie paryzkiéj", komedja w 1 akcie A. Urbańskiego. Początek o godzinie 7½ wieczorem.

† Jan Kanty Siwecki, b. żołnierz wojsk polskich za czasów Księstwa Warszawskiego, późniéj wójt gminy kazimierskiéj, sędzia pokoju i reprezentant na sejm krakowski, którego raz był sekretarzem, w końcu radny miasta Krakowa, zmarł przedwczoraj d. 29 b. m. przeżywszy lat 80.

Teatr. — Wtorkowe przedstawienie „Dożywocia" było bardzo staranne pod każdym względem, największą jednak jego zaletą była gra p. Rychtera. Gdyby nam dano do wyboru z trzech kreacyj tego znakomitego artysty: Harpagona, Łatkę i Shylocka, Łatkę wybralibyśmy niezawodnie; postać to wykończona i wycieniowana do ostatniego rysu, można ją grać inaczéj, ale lepiéj niepodobna. W roli Twardosza zastąpił chorego p. Ekera p. Siennicki, i prawdopodobnie z tego powodu, żeśmy mieli w żywéj pamięci grę poprzednika p. S., wydał nam się trochę za monotonnym.

Wczorajszego przedstawienia „Benoitonów" można także powinszować naszéj scenie. Całość poszła nader gładko i nic prawie nie pozostawiała do życzenia. Najgłówniejszą rolę w téj komedji, najszczęśliwszym może z utworów p. Sardou, odgrywa panna May i wywiązuje się z niéj doskonale. Każdy zresztą występ téj młodéj artystki jest świadectwem szybkiego postępu, który p. M. szczeréj i gorliwéj pracy zawdzięcza. Również dobrze oddała rolę Marty p. Siennicka. Nie wspominamy o pp. Bendzie i Zamojskim, ani o p. Ekerowéj; pamięta ich publiczność z dawniejszych przedstawień téj komedji, ale pominąć nie możemy p. Dłużewskiego, który rolę Prudensa oddał bardzo dobrze, chociaż inaczéj od p. Ekera, i jak się zdaje skutkiem téj gry uwydatniło się jeszcze bardziéj pewne, dość nawet blizkie, powinowactwo moralne, jakie zachodzi pomiędzy „Benoitonami" a „Pozytywnymi" Narzymskiego. Rola Joanny dowiodła znowu, że p. Ćwiklińska ma talent i do komedji. Godzi się wreszcie wspomnieć o małéj Natalci S., która rolę Frania odegrała z rezolutnością i zrozumieniem, zasłużyła też w zupełności na szczodre oklaski, któremi ją nagrodzono.

Przedwczoraj skończył się we Lwowie proces przeciw Karolowi Pasiecznemu, sędziemu powiatowemu w Śniatynie o zbrodnię nadużycia władzy urzędowéj. Sąd uznał oskarżonego winnym zbrodni nadużycia władzy urzędowéj i skazał go na 3 miesiące ciężkiego więzienia. Skazany zapowiedział, że się odwoła do wyższéj instancji.

We Lwowie odbędzie się dnia 2 listopada walne zgromadzenie tamtejszego oddziału towarzystwa pedagogicznego. Na porządku dziennym znajduje się między innemi odczyt dr. Tadeusza Żulińskiego: „O higienicznych warunkach budynku szkolnego.

Lwowskie towarzystwo łyżwiarzy rozpoczyna czynności swoje w tym roku już z dniem 1 listopada.

Nowa czytelnia. — W Jarosławiu otwartą zostanie d. 1 listopada b. r. czytelnia, mająca na celu szerzenie oświaty w duchu narodowym i rozbudzanie życia towarzyskiego.

W Jaworowie odbędzie się dnia 2 listopada b. r. walne zgromadzenie członków tamtejszego oddziału towarzystwa pedagogicznego.

W drukarni *Przyjaciela ludu* w Chełmnie w zaborze pruskim, zabrano w tysiącach drukowaną odezwę do wyborców okręgu chojnicko-człochowskiego. Odezwa podobno nie zawiera w sobie nic karygodnego; wydadzą ją też niezawodnie, ale po wyborach, jak u nas odezwę dr. Stiasnego.

Teatr. — W sobotę dnia 1 listopada 5-aktowa komedja Szekspira: „Wesołe kobiety windsorskie.

Gospodarstwo przemysł i handel.

Węgiersko-galicyjska kolej żelazna. — Na drugiém walném zgromadzeniu akcjonarjuszów téj kolei, odbytém dnia 25 b. m., odczytano najpierw reskrypt ministra handlu z przyrzeczeniem, że rząd gotów jest wyjednać w radzie państwa wyższą gwarancję za przekroczony bez winy towarzystwa preliminarz przy budowie tunelu w Karpatach. Podobne oświadczenie, jak donosi *Gaz. Lwow.*, złożyło węgierskie ministerstwo handlu. Ze sprawozdania okazuje się, że do ukończenia budowy tunelu Łupkowskiego, którego część austrjacka jest już gotową, potrzeba jeszcze przynajmniéj 632,800 zła., że zatem preliminarz przekroczono o 700,000 zła. Obrót wykazuje niedobór, który na całéj linji wynosi do dnia 1 października 145,000 zła. Z tego powodu rada zawiadowcza postawiła wniosek, ażeby zaciągnięty został dług bieżący w sumie 886,000 zła., na co zgromadzenie zgodziło się jednogłośnie. Co do finansowego stanu przedsiębiorstwa robi sprawozdanie uwagę, że ponieważ wskazane w komisji środki pieniężne nie wystarczają, towarzystwu grozi utrata około 6,000,000 w rzeczywistéj albo 8,000,000 zła. w nominalnéj wartości, a więc utrata ⅔ części całego kapitału akcyjnego.

Ostatnie wiadomości.

Wybory w kurji większéj posiadłości w Czechach, wypadły jak się tego spodziewać należało, na korzyść stronnictwa wiernokonstytucyjnego, aczkolwiek większość, jaką centraliści w pomienionéj grupie pomimo machinacji chabrusowych i umieszczenia na liście wyborców tak zwanych *„Egerer Rittergüter"* uzyskać zdołali, zaledwie 30 głosów wynosi. — Stronnictwo czesko-feudalne wstrzymało się od głosowania, podczas gdy wyborcy wiernokonstytucyjni jak jeden mąż przy urnie wyborczéj w Pradze stanęli.

Deutsche Zeitung donosi, że Młodoczesi nie chcą brać udziału w konferencji stronnictwa prawno-politycznego, mającego się — jak wiadomo — odbyć w dwa dni przed otwarciem rady państwa.

Telegramy „Kraju"

Paryż 31 października. *Assemblée nationale* donosi: Rząd odkrył spisek radykalny w departamencie Sekwany i Loary; na czele spisku stoi jeden radca jeneralny departamentu. Znaleziono u spiskowców listę proskrypcyjną, na któréj między innemi figuruje margrabini Mac Mahon (nie jest to żona marszałka).

Londyn 30 października. *Times* donosi: Spór austrjacko-turecki o kwestję bośniacką zostanie prawdopodobnie załagodzony, gdyż Porta dała zadowalające oświadczenie.

Kursa. — Wiedeń 31 paźdz. godz. 2.10. Akcje kredytowe 215.—.—Londyn —.—.— Srebro —.—. — Dukat —.—. — Lombardy 157.—. — Losy z 1864 r. 134.50. — Akcje franko-austr. 45.—. Napoleony .—.—. — Akcje kolei Karola Ludwika 204.50. — Akcje kolei lwow. czern. 136.—.— Akcje kolei półn. wschodniéj 93.—. — Akcje banku związkow. 39.—.— Oblig. indemn. gal. 72.—. — Akcje banku wied. dla obrotu 120.—. —Akcje anglobanku 147.—. — Akcje kolei rząd. 328.—. — Kolei siedmiogrodz. —.—. — Kolei Rudolfa 155.—. — Tramway 188.—. Banku budowy 49.—. — Akcje kolei wschodniéj —.—. — Akcje banku anglo-węg. 50.50. — Akcje kolei zjedn. 124.—.—Losy tureckie 54.—.— Losy premj. węg. 78.—.—Akcje kolei bogumińskiéj -- .—.—. Akcje kolei ces. Elżbiety 213.— Akcje kolei półn. zachodn. 192.—. — Akcje franco-hungaria 30.—. — Ogólny bank austr. 46.—.

Usposobienie giełdy: stałe.

Wydawca i redaktor odpowiedzialny:
Stanisław Gralichowski.

Do dzisiejszego numeru dołącza się dodatek powieściowy **Moskwa.**

Z powodu świąt uroczystych następny numer *Kraju* wyjdzie dopiero w poniedziałek wieczór.

Kurs papierów i pieniędzy.

KRAKOW, 30 października.	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
5% Obligacje indemn. galicyjskie .. kupon ubiegły ... 236	72	—	74	—
4% Listy zastawne galicyjskie .... kupon ubiegły 133	68	50	70	50
5% Listy zastawne galicyjskie.... kupon ubiegły 166	75	50	77	50
4% Listy zastawne polskie serja I.. kupon ubiegły ... 142	92	75	94	75
4% Listy zastawne polskie serja II. kupon ubiegły ... 142	91	75	93	50
5% Listy zastawne polskie nowe .. kupon ubiegły ... 177	91	50	93	50
4% Listy likwidacyjne polskie ... kupon ubiegły ... 51	77	75	79	50
6% Listy zastawne banku hip. gal. kupon ubiegły ... 1	80	—	82	—
6% Listy zastawne banku włościan. kupon ubiegły ... 2—	—	—	93	—
Galic. zakładu kredyt. ziemskiego:				
5½% Listy zast. 36-letnie srebrem.	—	—	—	—
6% Listy zast. 36-letnie banknot..	—	—	—	—
6% „ „ 18-letnie ...	—	—	—	—
Akcje kolei warszawsko-wiedeńskiéj.	—	—	93	—
„ „ galic. Karola-Ludwika ..	200	—	205	—
„ „ lwowsko-czern.-jaskiéj ..	132	—	136	—
„ banku dla han. i przem. 80 zła.	—	—	—	—
Losy krakowskie na 20 zła....	23	—	24	—
„ 5% (Donau-regulirung)...	95	—	98	—
„ premjowe węgierskie ...	72	—	75	—
„ 3% tureckie 400 franków ...	53	—	55	—
„ miasta Stanisławowa ...	—	—	—	—
Srebro nowe austrjackie ...	106	50	108	50
„ w kuponach ...	106	—	108	—
„ (obrączkowy rubel) ...	167	—	170	—
Ruble papierowe rossyjskie ...	151	50	153	50
Talary pruskie ...	168	—	170	—
Dukat obrączkowy ...	5	36	5	50
20-frankówka ...	9	—	9	12
Rumuńskie obligacje 100 tal. ...	30	50	32	50
WIEDEŃ, 29 paździer.				
Renta austrjacka 5% ...	68	75	68	90
„ „ w srebrze 5% ...	72	—	72	50
Losy:				
Z roku 1839 całe za 100 zła....	266	—	270	—
„ 1839 ⅕ „ 100 „ ...	238	—	242	—
4% Losy z r. 1854 za 250 ...	89	—	90	—
5% „ z 1860 całe „ 500 zła.	101	—	102	—
5% „ 1860 ⅕ „ 100 „ ...	114	—	—	—
Rządowe „ 1864 za ½ 100 „ ...	131	50	132	50

	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Węgierskie poż. prem. na 100 zła....	74	—	75	—
Kredytowe 1860 r..... „ 100 zł. m. k.	161	50	162	50
Krakowskie .... „ 20 zła. ..	22	—	23	—
Ofen (Budy).......... „ 40 „	23	50	24	—
Rudolfa.............. „ 10 „	12	50	13	—
Salzburga........... „ 20 „	15	—	16	—
Obligacje:				
Indemnizacyjne galicyjskie........	72	—	72	50
Pożycz. kolei węg. sr. 5% szt. 120 zła.	91	50	92	—
Akcje bankowe:				
Anglo-austrjackie ..... za 120 zła.	132	—	133	—
Boden-Credit austrjac. . „ 80 „	—	—	—	—
„ „ węgier. .. „ 80 „	42	—	43	50
Franco austrjackie .... „ 80 „	40	50	41	50
„ węgierskie .... „ 80 „	22	—	23	—
Galic. banku hipotecz. . „ 200 „	—	—	—	—
„ dla handlu i prz.. „ 80 „	—	—	—	—
„ Landebk. Lwów. „ 100 „	—	—	—	—
Handelsbank wiedeński „ 200 „	71	—	72	—
Interventionsbank..... „ 80 „	29	—	32	—
Länderbank Verein.... „ 140 „	76	—	78	—
Nationalbank	925	—	930	—
Unionbank........... za 200 zła.	116	—	117	—
Vereinsbank austrjackie „ 80 „	35	—	36	—
Verkehrsbank .... „ 80 „	104	—	106	50
Wechslerbank wiedeńs. „ 80 „	—	—	—	—
Wechslerstuben Gesel.. „ 80 „	74	—	76	—
Wiener Bank Verein... „ 80 „	63	—	65	—
Akcje kolei:				
Arcyksięcia Albrechta 200 zła.	—	—	—	—
Alföld Fiume .... 200 zła. sr. .	133	—	135	—
Dniestrzańska ...... 200 „ „ ..	—	—	—	—
Elisabeth .... 200 zł. m. k..	200	—	202	—
„ Linz Budw. 200 zła. sr. .	177	50	178	50
Eperies-Tarnow ..... 200 „ ..	—	—	—	—
Ferdinand Nordbahn 1000 zł. m. k..	1970		1980	
Gal. Karl Ludwig ... 210 zła. sr...	199	—	200	—
Kaschau Oderberg... 200 zł. m. k..	134	—	135	—
Lemb. Czern. Jassy.. 200 „	133	—	134	—
Rudolfbahn .... 200 „ sr....	151	—	152	—
Siebenbürger I. ..... 200 „ ..	—	—	—	—
Staatsbahn (500 fr.).. 200 „ ..	324	50	325	50
„ II emisji.. 800 „ ..	—	—	—	—
Südbahn (Lombard.). 200 zł. m. k..	153	—	154	—
Theissbahn .... 200 „	186	—	188	—
Tramway wied. ..... 200 „	173	—	175	—
Węg. gal. I. Łupk... 200 „ sr....	—	—	—	—
„ Nordostbahn ... 200 „ ..	93	75	94	50
„ Ostbahn (500 fr.) 200 „ .	—	—	59	—

Akcje przemysłowe:	płacą Zła.	c.	żądają Zła.	c.
Baugesells. allg. oest. 120	35	—	36	—
„ Wied..... 100 zł. w. a..	98	—	99	—
Bauverein „ 100 „ „ „ „	26	50	27	50
Kałusza .... 200 „ „ „	—	—	—	—
Masz. wied.......... 200 „ „ „	—	—	—	—
„ lwow........ 100 „ „ „	—	—	—	—
Parcelacyjne galic.... 100 „ „ „	—	—	—	—
Wied. parcelacyjne... 100 „ „ „	26	—	27	—
Listy zastawne:				
Allg. oest. Bd. Kr. los... 5% zła. sr...	85	50	86	50
„ „ 33 lat los ... 5% w. a. ...	—	—	78	—
„ „ gm. 40 ..... „ „	—	—	—	—
Galic. Banku Hyp..... 6% w. a....	—	—	82	—
„ Banku Włośc. .. 6% „ „ ...	90	—	91	—
Nationalbank........ 5% m. k....	—	—	—	—
„ „ .... 5% w. a. ...	90	50	90	70
Węg. tow. kred....... 5½% „	80	25	80	50
Obligi pierwszeństwa:				
Arcyks. Albrechta.... 100 w. a. ...	—	—	—	—
Alföld Fiume........ 5% zła. sr...	82	50	83	—
Dniestrzańskie....... 5% „ „ ..	—	—	40	—
Ferd. Nordbahn...... 5% m. k....	89	—	90	—
„ „ „ ...... 5% zła. ...	87	—	—	—
„ „ „ ...... 5% zła. sr...	104	—	104	50
Gal. Kar. Lud........ 5% „ „ ..	—	—	—	—
„ II. em. .... 5% „	—	—	—	—
„ 1871 III. .... 5% „	—	—	—	—
Kasz. Oderb. .... 5% „	—	—	85	—
Lwów.-Czern.-Jassy:				
„ I 1865 .... 5% sr. w. a..	69	—	70	—
„ II 1867 .... 5% „ „ „	—	—	—	—
„ III 1868 .... 5% „ „ „	—	—	—	—
„ IV 1872 .... 5% „ „ „	—	—	—	—
Mähr. Sch. Central.... 5% „ „ „	—	—	44	—
Siebenbürgen I. ..... 5% sr. w. a..	—	—	83	—
Südbahn (Lombardy). 3% „ „ „	107	50	108	—
Theissbahn.......... 5% „	—	—	—	—
Węg.-galic. Łupkow. . 5% „ „ „	—	—	72	—
„ Nordostbh... 300 5% „ „ „	—	—	66	—
„ Ostbahn .... 300 5% „ „ „	—	—	64	—
WARSZAWA, 27 paźdz.	Rrs.	k.	Rsr.	k.
Listy zastawne serji 1. 4%	94	05	94	35
„ „ „ 2. 4%	92	95	93	25
kupon ubiegły............	1	36	—	—
„ nowe 5%	92	60	92	90
kupon ubiegły............	1	75	—	—
„ likwidacyjne 4%	78	70	79	—
kupon ubiegły	—	160	—	—

Ogłoszenie.

Krakowskie Towarzystwo wzajemnéj pomocy artystów ofiaruje swe pośrednictwo przy zakupie, sprzedaży lub zamówieniu dzieł sztuki.

Potrzebne informacje powziąć można w kancelaryi przy ulicy Grodzkiéj pod Nr. 60 na Iem piętrze. (4698 2 3)

Ludwik Reynszysel
sekr. krak. Tow. wzaj. pom. artystów.

Wyborne na zimę.

Zdrowe Guniowe Obuwie

(papucie)

nagrodzone na wiedeńskiéj wystawie powszechnéj 1873 poleca (4688 2-3)

Gessner & Zdichynec Klobouk,
Hrad, Krels, Morawa. — Cenniki i wzory darmo.

Nowo otworzony sklep

Władysł. Skórczewskiego

przy ul. Szewskiéj

Nr. 26 obok cukierni.

Zaopatrzony w ulepszone lampy Dittmara najświeższego fasonu, szkła i przyrządy do lamp wszelkiego rodzaju, oraz **Naftę** ze słynnéj

Fabryki Polankowskiéj.

Jak w innych moich sklepach, tak i tutaj przyjmuję wszelkie reparacje i przerabiania lamp. (4702 1-6)

A. MACKEAN & COMP

Wrocław i Kraków

Fabryka Rolniczych Narzędzi.

Szczególność: konne grabie i drylowniki.

Ajencya i Skład angielskich i amerykańskich narzędzi rolniczych.

A. Mackean & Comp. otrzymali od **sądu przysięgłych międzynarodowéj wystawy w Wiedniu największą nagrodę medal zasługi** za swoje **drylowniki i siewniki**, a **dyplom uznania** za **parowe przyrządy do gotowania** (karmy dla bydła i potraw w większéj ilości). Daléj otrzymały przez **A. Mackean'a & Comp.** wystawione

Kosiarki zboża Wood'a „New Champion“

jedyną i największą nagrodę „dyplom zaszczytny“, tudzież **„Wooda“ kosiarki trawy pierwszą nagrodę, złoty medal,** kiedy wszystkie inne systemy kosiarek w liczbie 26 współzawodniczyły napróżno w kośbie, również z największym skutkiem przez nas zaprowadzone **i bardzo słynne**

lokomobile i młocarnie z patent. żelaznemi ramami

z fabryki **Robey'a & Comp.** w Linkoln (Anglja) zaszczycone zostały **medalem zasługi**.

Ze zasady sprowadzamy tylko maszyny najlepszéj konstrukcyi i roboty i mamy w Krakowie tranzytowy i oclony skład tak swoich własnych wyrobów, jak angielskich i amerykańskich maszyn, podejmujemy się także dostarczania, właściwie urządzania **gorzelń, parowych traczów, maszyn do obrabiania drzewa i marmuru, lokomotyw i materyału potrzebnego** dla kolei żelaznych i t. d.

A. Mackean & Co. Filia w Krakowie.

Biuro: Ulica Floryańska N. 338. (4703 1-3)

Skład maszyn: Ulica Basztowa 158 przy plantach.

Znaki ochronne poleca się szazególnéj uwadze. Wyrabiający i sprzedający fałszywe przedmioty ulegają pewnym karom.

Distillerie
de la
BÉNÉDICTINE

Liqueur des Moines Bénédictins

De l'abbaye de fécamp

der Director

A. Legrand Aîne.

Jeneralna Ajencja
dla
Austryi-Węgier
międzynarodowe towarzystwo ajencyjne

J. Gust. Wehle & Comp.
Wiedeń, I Esslinggasse 8.

Ajencya:
dla **Czech** u G. Lederer'a, Praga,
dla **Węgier** u Löffelmann'a & Fischera, Peszt.

W epidemicznych chorobach, osobliwie **w cholerze** jest benedyktyński likier najpewniejszym środkiem ochronnym.

„Medicinische Wiener Zeitung“. Między likierami wyrabianemi przez francuskich mnichów zajmuje likier benedyktyński pierwsze miejsce jako środek przyczyniający się do zdrowia. Jest wybornym napojem nietylko dla zdrowych, ale także dla chorych i zdrowiejących, — szczególnie mogą go tam używać, gdzie piją dobre wina, malagę, maderę, sherry i t. d. **Zwierzchność miejska w Arles.** Likier benedyktyński rozdawany lekarzom i po szpitalach dla chorych na cholerę okazał się nader skutecznym. (4660 1-6).

Kupon listopadowy od 6% Listów Zastawnych i 7% Listów Dłużnych

Galicyjskiego Zakładu Kredytowego Ziemskiego w Krakowie

wypłacają:

w **Krakowie**: Kasa Zakładu. — Bank Galicyjski dla Handlu i Przemysłu.
we **Lwowie**: Filja c. k. uprz. Austr. Zakładu kredytowego dla Handlu i Przemysłu, — Galicyjski Bank krajowy.
w **Tarnowie**: Filja Galicyjskiego Zakładu Kredyt. Ziemskiego.
w **Wiedniu**: Lombard- und Escompte-Bank. Kärtnerstrasse 10.
w **Warszawie**: Bank Handlowy. (4704)
w **Berlinie**: Norddeutsche Grund-Credit-Bank.

Sekretaryjat galic. zakładu kredyt. ziemskiego.

Płyn przywrotczy dla koni

Franciszka Jana Kwizdy w Korneuburgu

Jedyny przez wysoką c. k. władzę zdrowia starannie rozbierany, a potém przez J. C. Mość Franciszka Józefa I. odszczególniony wyłącznym przywilejem.

Ten c. k. uprzyw. płyn przywrotczy utrzymuje konia nawet przy największych wysileniach aż do późnego wieku wytrwałym i raczym i służy osobliwie do wzmocnienia przed i po wysileniu i większych trudach: jest daléj środkiem na sparaliżowanie częściowe, reumatyzm, obrzękłość ścięgien, wywichnięcia, skaleczenia i td.

☞ Cena 1 flaszki przywrotczego płynu 1 fl. 40 cent. ☜

Na dowód, że ten c. k. uprzyw. płyn przywrotczy używany jest z dobrym skutkiem, przytaczamy tu kilka listów:

Do pana Fr. J. Kwizdy w Korneuburgu.

Ostatnim razem sprowadzony **c. k. uprzyw. płyn przywrotczy** dawany jednemu z moich koni, który dla **sparaliżowania bioder całkiem niezdatny był do roboty, okazał się nader skutecznym.**

Oroszlany, poczta Totis, 20 listopada 1872.
E. Löhlein, leśniczy.

Do pana Fr. J. Kwizdy w Korneuburgu.

Z przyjemnością poświadczam Panu, że Pańskim c. k. uprzyw. **płynem przywrotczym** dla koni osiągnałem rzeczywiście nadzwyczajne skutki.

Poczytuję sobie za obowiązek, żebym Pański c. k. uprzyw. **płyn przywrotczy** wszędzie jak najlepiéj zalecał i proszę Pana przysłać mi znowu 50 flaszek tegoż.

Wiedeń. **Jan Schawel**
dostarczyciel koni, Schawel-Allee N. 32.

Do pana Fr. J. Kwizdy w Korneuburgu.

Wyrabiany przez Pana c. k. uprzyw. **płyn przywrotczy dla koni** dawałem z najlepszym skutkiem koniom, strudzonym i zniszczonym w moich dalekich podróżach odbywanych **przez puszcze azyatyckie i arabską** i wypełniam tylko bardzo miły mi obowiązek, że Panu dziękuję za ten **wyborny i doświadczony środek** i zarazem donoszę, żem ces. tureckiemu **ministerstwu wojny zdał sumiennie i bardzo pochlebnie sprawę z niewątpliwej skuteczności Pańskiego płynu przywrotczego.**

Sekretaryat Jego Cesarskiéj Wysokości księcia Halima:
Konstantynopol. **A. Zimmermann.**

Prawdziwe wyroby weterynaryjne Kwizdy są do nabycia:

☞ W Krakowie u p. **M. Jawornickiego, Józefa Jahna i J. Trauczyńskiego** — we Lwowie: u pp. aptek. **Konstant. Iskierskiego, Piotra Mikolasza, Jak. Beisera, S. Ruckera, J. Piepes.**

☞ Także znajdują się składy prawie we wszystkich miastach **Galicji**, o których od czasu do czasu ogłasza się w niniejszym dzienniku.

Ostrzeżenie. Uprasza się, żeby chcący **uniknąć pomyłek**, nie mieszali Franciszka J. Kwizdy **płynu restytucyjnego, który jest jeden**, co go **odznaczono c. k. wył. przywilejem**, z innemi podobnemi i podobnie nazywanemi wyrobami. — Prosze także uważać na to, że na każdéj etykiecie **Korneuburgkkiego proszku dla bydła** poniżéj stojący podpis jest w czerwonym kolorze i poczuwam się do obowiązku uwiadomić, że są fałszowane wyroby składające się z części całkiem bezskutecznych, a nawet szkodliwych i przestrzegam bardzo, żeby ich nie kupować. (4380)

Pewnie leczy

w chorobach płucnych, chodości, osłabieniu żołądka i ciała, skrofułach, niedokrewistości i t. d.

IWANOWA

Stęgły Kumys

przez professora **Kletzinskyego** rozbierany i przez pierwsze **medyczne powagi uznany.** W hermetycznie zatkanych słoikach, z przetłumaczeniem z rossyjskiego języka, oświadczeniem i opisem użycia fl. 1.50, z przesyłką pocztową za zaliczeniem pocztowem, wraz z opakowaniem fl. 1.60. — Prospekta daje się na żądanie we wszystkich składach darmo.

Główny skład na Austryę, Węgry i Niemcy, ma

M. Pappenheim, Wiedeń, IV. Margarethenstrasse, 12.

Dostać można: w KRAKOWIE u p. Józefa Jahna — w BRODACH w aptece p. Edwarda Liszki — w PRZEMYŚLU u p. J. Gajdeczki — we LWOWIE w aptece pod „Węgierską koroną“ J. Piepesa — w POMORZANACH w aptece p. Manuczyńskiego. (4685 1-?)

W drukarni „Kraju“ pod zarządem St. Gralichowskiego.